

Pietisten.

Namnet Pietist kommer af ett Latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 10.

Oktober 1866.

25 Arg.

Epistelen till de Romare.

Cap. 16: 17—20.

17. Käre bröder, jag förmanar eder, att I hafwen uppseende på dem, som twist och förargelse åstadkomma emot den lärdom, som I hafwen lärt, och wiken ifrån dem.

Här talar nu Apostelen i en alldeles särskild ton. Det är första gången i Romare-brefwet, han warnar för partistiftare. Den unga församlingen i Rom måste icke ännu warit besvärad af sådane; men Apostelen warnar för hwad som kunde komma, ja, wanligen kommer till hwarje ort, der evangelium någon tid werkat lif och rörelse. Så jade han och i sitt afstedtal till presterna från Ephesus: "Jag wet det, att sedan jag skiljes ifrån eder, skola komma ibland eder swåra ulfwar, de der hjorden icke spara skola. Och af eder sjelfwa skola män uppkomma, som tala skola det orätt är, och draga lärjungar till sig" (Apg. 20: 29, 30).

Ämnet i wår text är gansta grannlaga; ty dels har det ett skarpt swärd uti sig, då Apostelen säger: "wiken ifrån dem", de "förföra de menlösas hjertan" (v. 18); dels äro många böjda att alldeles orätt och obarmhertigt tillämpa språket wid hwarje menings-skilnad, de förspörja hos några bröder; dels äro andre böjda för en motsatt ytterlighet, då de, genom ett wist missförstånd om kärlekspligten, aldrig wilja lyfna till denna warning, utan med förtroende omfatta alla, som komma med något Guds ord och något nit att inverka på själar; ändtligen plåga partistiftarne sjelfwa med så präktiga och starka ord förklara sig wara blott den rätta sanningens förkämpar, att många deraf förwillas. Allt detta gör, att ämnet är tunkigt och grannlaga. Måtte då Herren sjelf med sin Heliga Ande hålla oss i sin fruktan och leda oss i sin sanning wid detta språks betraktande och tillämpande! — Men wi wilja nu gå att se huru Apostelen egentligen talar. Han säger:

Käre bröder, jag förmanar eder, att I hafwen uppfående på dem, som twist och förargelse åstadkomma emot den lärdom, som I hafwen lärt. Språket börjar egentligen med ett "men": "Men, käre bröder, jag förmanar eder" etc. Detta wisar på ett sammanhang med det föregående. Midt i den warma hjerte-utgjutelsen och uppmaningen till broderlig kärlek, afbryter sig Apostelen med en allwarjam warning för ett broderligt omfattande af sådane, som twist och förargelse åstadkomma emot den lärdom, församlingen hade lärt — "wiken ifrån dem", säger Apostelen; dem skolen I icke undsa med den kärlek, som jag här yrkat (Jemf. 2 Joh. v. 10), utan dem bören I fly, såsom farliga för edra själar. Detta är sammanhanget.

Men hwilka äro nu de, som wi skola så fly? Swad menar Apostelen med dem, som twist och förargelse åstadkomma? O, med hwilken gudsfruktan och warjamhet den frågan måste betraktas! — Först frågas: Männe meningen är, att wi skola skilja oss ifrån hwarje Christen, som genom en olika uppfattning af något Guds ord kan åstadkomma en tillfällig ordstrid? Wisserligen icke! Sjelfwa text-orden innebära något helt annat; och helt annat lärde Apostelen i 14:de och 15:de Capitlen, der han talade om de olika meningar, som kunde ega rum emellan de i tron swagare och starkare. Då den ene förstod sin frihet ifrån den föräldrade lagen, och den andre ännu war bunden af densamma; den ene gjorde skilnad på dag och dag, och den andre höll alla dagar lika, så måste wisserligen olika tal här om uppfattning; men då yrkade Apostelen idel kärlek och fördragssamhet, sägande: "den swage i tron tagen upp, och bekymren icke samwetet." Både den, som allehanda äter, och den, som icke äter, begge "göra det Herranom"; då bör ingendera döma eller förakta den andre o. s. w. Här är således fråga om något helt annat, än dessa enskilda olikheter i Ordets uppfattning. Swad Apostelen åsyftar, skola wi förstå dels genom ett närmare åtgifwande på textordens lydelse, dels genom att jemföra texten med flera likartade ställen i Apostelens öfriga bref, der han gifwer alldeles samma warning.

Swad först sjelfwa textorden angår, så säger Apostelen uttryckligt: "de som twist och förargelse åstadkomma emot den lärdom, som I hafwen lärt" — ännu nogare efter gr.-t.: "de som söndringar och förargelser åstadkomma" etc. Här af se wi då tydligt, att språket aldrig får tillämpas på dem, som blott för egen del hysa någon särskild mening och icke kunna fatta detsamma, som den öfriga troende församlingen, men låta dock dennas tro wara okränk. Nej, sådana skola wi wist icke fly, utan med all kärlek omfatta, såsom våra kära bröder upptaga och hjälpa, enligt Apostelens widlyftiga framställning derom i Cap. 14: 1—13; 15: 1—3. Här talas endast om dem, som åstadkomma "söndringar och förargelser emot den lärdom" etc., således partistiftare, som icke åtnöjes med att för egen del tänka något sär-

skildt, utan också arbeta på att draga andra till sin mening, arbeta på att förvärfa ett anhang, som skall afvika ifrån den öfriga troende församlingen och följa den nya uppfattningen. Sådant heter att göra "söndringar och förargelser emot den lärdom, vi hafva lärt." — Men här torde nu någon anmärka, att när twenne strida emot hwarandra och på ömse sidor anföra Skriften, så kan det ju blifwa fråga om hwilkendera, man bör fly; ty hwar och en tycker sin väg rätt wara; kan en annan fara wilse, så kan ju ock jag fara wilse. Swem skall man här tro, eller twärtom wika ifrån? Se nu huru lärarik texten är. Apostelen säger: "Wiken ifrån dem, som göra söndringar och förargelser emot den lärdom, som I lärt hafwen." Apostelen talar till en troende församling och vill säga: Kommer någon med läror, som strida emot "den lärdom, som I hafwen lärt", således den troende församlingens allmänna lära, han gör då söndringar, och då: "wiken ifrån honom." Här talas således icke om de läror, till hwilka blott en gammal och död kyrka kan hafwa förfallit, och emot hwilka läror alla trogna resa sig, såsom händelsen war, då Luther uppträdde emot de påswiska dårskaperna. Historien wisar, att i samma grad kyrkan förföll och började drifwa bibelsfridiga läror, så fick hon ock erfara, att här och der lefwande röster höjde sig emot henne, angrepo och oroadde henne, tilldes hon omsider grep till swärdet och bålet. Luther reste sig således alls icke emot de meningar, som afwen de troende omfattade, utan endast emot de uppenbara afwikelser från Ordet, hwilka den förfallna kyrkan hade i köttsligt sinne drifstat göra, och emot hwilka han kunde ställa de mest tydliga texter ur Skriften. Då man t. ex. lärde, att syndernas förlåtelse erhöles för penningar, eller att jungfru Maria och andra helgon borde tillbedjas, då behöfdes ingen lång och konstig slutledning, utan blott klara bibeltexter, att wederslägga sådant. Men tänk, när någon angriper sådana läror, som hela hopen af troende hyllar; när någon uppsätter sitt enskilda ljus öfwer hela den troende församlingens, då heter detta wisserligen att göra "söndringar och förargelser emot den lärdom, som I lärt hafwen." Må wi nu lägga på minnet, att det war twåting i texten, som förklarade saken: först, att Apostelen säger: "söndringar och förargelser emot den lärdom, som I hafwen lärt"; och, för det andra, att han säger detta till en i Kristus lefwande, troende församling. Då blifwer det klart. Partistiftare är således den, som reser sig emot den lärdom, den uppfattning af Skriften, som den troende församlingen i orten förut lärt och håller helig. Att resa sitt enskilda hufwud emot denna allmänna lära, det är icke blott ett tecken af en beshynnerligt uppblåst ande, utan ock det för själarna förderfliga partimakeri, för hwilket Apostelen här warnar. Så mycket kunna wi finna af de tydliga orden: "de som söndringar och förargelser åstadkomma emot den lärdom, som I hafwen lärt."

Men här kan nu en ganska swår och wigtig fråga uppstå. Då äfwen de meningsöfverflyktigheter, som i 14:de Cap. omtalades, kunna förorsaka söndring, när de uttalas, och wi likwäl i det Capitlet förmanas att icke för en sådan öfverflyktig mening wita från brodern, utan twärtom upptaga honom och bära hans öfverstånd; huru skall jag då urskilja de söndringar, för hwilka jag börr draga mig tillbaka? Wisserligen kan äfwen denna fråga finnas beswarad i textens ord: "de som söndringar och förarargelser åstadkomma;" desse äro partistiftare, nemligen såsom redan är sagdt: de, som icke åtnöjas med att för egen del hysa en särskild mening, utan också söka att draga andra till densamma. Men detta blifwer ännu mera belyst och bestyrkt genom andra ställen, der Apostelen gör samma warning som i vår text. Uti det redan anförda Apg. 20: 30, säger han: "Och af eder sjelfwa skola män uppkomma, som tala skola det orätt är, och draga lärjungar till sig." Märk de orden: "och draga lärjungar till sig." Detta är att göra parti. Uti Apg. 15: 1, 2, säges: "Och kommo några ned af Judeen och lärde bröderna: Utan I låten eder omflära efter Mose sätt, så kunna I icke blifwa saliga. Då wardt en twedrägt och tröta, icke den minsta, så att Paulus och Barnabas föllo emot dem." Märk, de kommo och "lärde bröderna" detta nya. Uti Phil. 3: 2, säger Apostelen: "Wakten eder för de hundar, waken eder för de onda arbetare, waken eder för affkärelsen." Uti 2 Cor. 11: 13—15, säger han: "Ty sådana falske apostlar och bedräglige arbetare taga sig uppå Christi Apostlars person" etc. Wi märka, att här är fråga om "arbetare", de som arbeta på att draga de troende till sin mening, hwarigenom de "twist och förargelse åstadkomma." Och huru mycket talar icke Apostelen här om i Galater-brefwet! Der säger han i 1:sta Cap. v. 6, 7: "Mig förundrar, att I så snarligen låten eder afvända ifrån den, som eder kallat hafwer uti Christi nåd, till ett annat evangelium; ändock intet annat är; utan att några äro, de eder förwilla och wilja förwända Christi evangelium." Och i 5:te Cap.: "Gåfwet Gud, att de också afskurne worde, som eder bekymra" (v. 12). Af alla dessa ställen se wi först, hwad redan är sagdt, att här endast är fråga om dem, som arbeta på att föra de troende själar ifrån den lärdom, de redan lärt, och hwilken lärdom redan gjort dem troende och saliga — föra dem ifrån denna lärdom, för att winna dem för någon annan mening. Det är icke alls fråga om dem, som enskildt hysa någon egen mening, utan om "arbetare," "onda och bedrägliga arbetare".

För det andra lära wi af dessa och flera dylika bibelställen, hwilka och huru påf wiktiga de läror woro, som dessa onda arbetare förwände. Lärorna, som förfalskades, eller af de onda arbetare infördes, woro åtfylliga, både af större och mindre betydhet. An war det sjelfwa den stora hufwudläran om Kristus, såsom då Hans gudom förnekades, eller man nekade

att Jesus war Kristus (1 Joh. 2: 18, 22, 23; 4: 1, 3; 2 Joh. v. 7—10); än war det blott något tillägg till trons lära, hwar igenom denna förfälskades, då man bekymrade de troende med stadgar om wisfa gerningar, som ännu skulle fordras, om de wille täckas Gud, såsom omskärelsen och andra lagens gerningar (Gal. 5: 2—4; 6: 12, 13; Col. 2: 8—12). Härtill kom äfwen, att de falske apostlar yrkade på gerningar, som icke tjente till någon nytta, sådana som endast tillhörde det Gamla Testamentets regering, då deremot i det Nya endast sådana gerningar yrkas, hwilka tjena till gagn och nytta. Uti följande texter, neml. Col. 2: 16—18, 21, 22; 1 Tim. 4: 8; 1: 4, 5; Rom. 13: 8, 10, uti alla dessa ställen kan man dels se hwilka de stadgar och onyttiga gerningar woro, hwarmed de falske lärare störde endragtén, dels ock att i Nya Testamentet endast sådana gerningar yrkas, hwilka tjena kärleken och äro till verklig nytta*) — Andtligen se wi ock Apostelen warna för dem, som sysselsatte själar med sådana ämnen, hwilka ej verkade förbättring, utan förströelse, "onyttiga disputeringar", ehuru ej någon egentlig willfarelse drefs. Derom talar Apostelen till Timotheus och säger: "So der annars lærer, och icke blifwer wid wår Herres Jesu Christi helsofamma ord och wid den lärdom, som är om gudaktigheten, han är förmörkad och wet intet, utan är sjuk i spörsmål och ordaträtor, af hwilka födes afund, lif, försmädelse, onda mistankar, onyttiga disputeringar emellan menniskor, som i sitt sinne förderfwade äro, ifrån hwilka sanningen är borttagen, de der mena, att gudaktigheten är en winning. Drag dig ifrån sådana" (1 Tim. 6: 3—5). Och äfwen förut (1 Tim. 1: 3, 4) säger Apostelen: "Du må bjuda somliga, att de ingen annan lärdom efterfölja och ingen akt gifwa på fabler och slägtregister, de ingen ända hafwa och åstadkomma spörsmål, mer än förbättring till Gud i tron." Så ock i 2 Tim. 2: 23, "Förkastade dåraktiga och öfwerdådiga spörsmål, wetande, att de föda trätor af sig." (Jemf. 1 Tim. 4: 7; 2 Tim. 2: 16—18; Tit. 3: 9). Denna warning är mycket tänkward; ty att en egentlig willfarelse gör förändring och skada, kunna wi lätt förstå; men att förändring och förargelse kan åstadkommas blott genom

*) Om någon menar, att wi dock äfwen i Nya Testamentet af Kristus själf hafwa ett bud, som icke åsyftar någon egentlig nytta, utan endast är ett lydnads-prof, endast för Christi befallning bör fullgöras, neml. budet om dopet, bör likwäl märkas, att så har icke Kristus lärt. Kristus och Hans Apostlar lära, att dopet är ett salighets-medel, icke en tom lydnadsöfning. Petrus säger om watten: "Swillet of saliga gör i dopet (1 Petri 3: 21); Kristus själf säger, att wi stola "födas af watten och Anden" (Joh. 3: 5). Paulus säger, att Gud "gjorde oss saliga genom nya födelsens bad och den Hel. Andas förnyelse" (Tit. 3: 5). Om ock wårt blinda förnuft icke begriper detta, har dock Herren Kristus så lärt om dopet, och icke att det är blott ett lydnads-prof, eller blott en "bekännelse," blott ett yttre tecken på de Christna. Dopet är wäl äfwen ett yttre tecken på de Christna, men ock något oändligen mycket mer.

"öfwerdådiga spörsmål," eller ämnen som icke "äro om gudaktigheten," då man likwäl kan förhafwa texter ur den Hel. Skrift, det wilja många ej fatta. Att blott sysselsätta salighetsöfkande själar med ämnen, som icke tjena i deras tillstånd, eller icke behöfwes för den närwarande tiden, utan föra själen bort i afslägsna och främmande betraktelser, det är att föra själar bort ifrån det "enda nödvändiga" till ett andligt "mångahanda," en andlig förströelse, samt till tråtor och söndringar emellan dem, som borde i trons enfaldighet wara ett hjerta och en själ.

Men nu talar Apostelen i vår text icke till sjelfwa partistiftarena — hos dem hoppas han föga kunna uträtta (2 Tim. 3: 13) — utan han ställer sin warning till den öfriga troende församlingen. Och hwad säger han nu, att de trogne böra göra? Han säger: "Jag förmanar eder, käre bröder, att I hafwen uppteende på dem, som söndringar och förargelse åstadkomma emot den lärdom, som I hafwen lärt, och wiken ifrån dem." — Att I hafwen uppteende på dem, eller "gifwen akt på dem," neml. för att akta eder, att I ej blifwen fängslade och förwillade af deras tal: detta är det första, hwartill Apostelen förmanar. Men han tillägger ock något ännu mera afgörande, då han säger: och wiken ifrån dem. Ordet i gr.-t. betyder "undwika någon," "gå ur vägen för någon." Och det vill Apostelen, att de trogna skola göra i afseende på dem, som åstadkomma söndringar och förargelser emot församlingens allmänna lära. Märkom huru Apostelen talar! Han säger icke, att wi skola döma och fördöma dem; nej, all dom öfwer deras inre tillstånd skola wi lemna åt Gud. Apostelen säger ej heller, att wi skola hata och försmäda dem, ty sådant anstår aldrig Guds barn; utan han säger, att wi blott skola "wika ifrån dem," icke hafwa andlig gemenskap med dem, icke höra på dem och icke samverka med dem. Och detta endast dertfore, att de åstadkomma söndringar och förargelser emot den lärdom, som wi lärt hafwa, emedan söndringar äro så farliga för det christna lifwet, som både Ordet och erfarenheten wisa. Andamålet med partistiftares undwiskande måste wara twåfaldigt: först, att wi icke måtte fängslas af deras tal (jemf. Matth. 7: 15); för det andra, att wi ej måtte understödja deras sak, stärka deras partisinne och öka söndringen i församlingen (jemf. 2 Tess. 3: 14). Kan nu någon med trygghet säga, att han genom hörande och läsande af deras ord hwarken blottställer sig sjelf för willfarelsens tjuvningskraft, ej heller med sitt exempel inleder andra i frestelsen, så är han fri; men må wi betänka om sådan säkerhet eger en god grund. Apostelen säger här: "Wiken ifrån dem." Så ock på andra ställen. Uti 1 Tim. 6: 5, säger han: "Drag dig ifrån sådana;" och om någon "icke wille lyda hans ord," säger han: "Hafwen ingen umgängelse med honom" (2 Thess. 3: 14).

Men här torde någon säga: Om det är lefwande Christna, som blott i oförstånd omfattat en willfarelse, men nu hålla den så vigtig, att de af samwetet drifwas att utspida den, hwad skola wi då göra? Skola wi ock undwika sådana? Swar: Gör då såsom Christus gjorde, när Hans trogne Petrus wille aftråda Sonom ifrån lidandets väg; Han sade: "Gå ifrån mig, du satan, ty du är mig till hinder" etc., och dock kände och älskade Han sin Petrus såsom en trogen lärjunge, en "broder". Gör ock du så: Wik då icke ifrån den inre broderskärleken, men wik ifrån deltagandet i den orätta meningen och ifrån allt sådant frivilligt umgänge, hwarigenom antingen du själf föres i frestelse, eller andra swaga bröder kunna fatta den tanken, att det är ingen fara wid den nya läran. Ålta dig blott att gifwa något stöd åt söndringen. Och om en broder blifwit så uppblåst, att han uppsätter sin mening öfwer hela den troende församlingens och arbetar på att göra söndring, så är det wist säkrast att följa Apostelens regel: "wiken ifrån dem." Ty här är både ditt eget bewarande och församlingens enhet af wida större vigt, än din wänlighet mot partistiftaren. Säkrast är, att rätta sig efter Ordet. Apostelen har icke haft den meningen, som många nu hysa, att det är ingen fara för tjusning, att man nog alltid kan skilja mellan rätt och orätt; han har icke heller lärt, att wi borde med förtroende omfatta alla, som komma med något Guds ord och med något nit att verka på själar. Så har icke heller Christus lärt. Herren Christus talar om sådana, som skola kunna "profetera i Hans namn och i Hans namn göra många kraftiga gerningar", men dock wara "ogerningsmän", neml. wara "falske profeter"; och Han säger: "watten eder för dem". Gud, hjälp oss för det lättsinne, hwarmed wi betrakta ditt ord! Huru få äro ej de, äfwen bland Christna, som rätt wörda Ordet! Wi döma först och sist efter vårt eget tycke. Hwar och en menar sig själf wara nog wis.

Må det åter erinras, att tryggast är, att wi rätta oss efter Herrens ord. Och nu hafwa wi sett både Christus och Apostlarna säga: "Watten eder", "wiken ifrån dem", neml. dem, "som söndringar och förargelse åstadkomma emot den lärdom, som J hafwen lärt." Wore det ock en öfwerlärare i Guds kruskap, eller någon af våra ensaldiga bröder, som började lära något om Christus och trons lära, eller om sakramenterna, eller om de yttersta tingen, som strider emot "den lärdom, som wi hafwa lärt", hwilken lärdom redan gjort oss till nya och saliga menniskor, må wi blott rätta oss efter Apostelens förmaning: "Wiken ifrån dem". O, huru litet wi förstå wigten af enhet i tro och lära! Huru litet wi förstå de själamådor, som följa med söndringar i själfwa läran! Men vår fiende djefwulen förstår det; derföre har han ingen ro, så länge en hop Christna äro eniga, så länge han icke kunnat åstadkomma

föndringar — såsom Luther säger, att på de trognas föndrande arbetar djefwulen med sådan iswer och kraft, som den der nödwändigt vill inkomma i ett hus att stjåla och mörda; kan han ej inkomma genom dörr eller fönster, så vill han in genom taket; får han ej der inkomma, så gräfwer han sig in under tröskelen; han kan aldrig tåla, att några Christna förblifwa i trons och Andens enhet; han gör allt för att föndra dem; ty kan han blott åstadkomma föndring, då kan han lätteligen föra själarne hwart han vill; då är snart ingenting rätt wist för dem; och då blifwa de sysselsatta med något annat än det enda nödwändiga; då trösta sig och de oomvända, att det ej är så säkert med någonting i Ordet, när de troende ej äro ense om dess mening. Korteligen, med föndringar i läran kommer al- lehanda förderf; dertfore wore det wäl wärdt att något trognare waka ochakta på Apostelens förmaning i denna text. — Men han tillägger ännu ett skäl, hwarfore wi böra wika ifrån partistiftarne. Han säger:

18. Ty sådane tjena icke Herren Jesus Christus, utan sin but, och igenom söta ord och smekande tal förföra deras hjertan, som menlösa äro.

De, som twist och förargelse åstadkomma emot de trognas allmänna lärdom, "tjena icke Herren Jesus Christus", säger Apostelen. Detta är ett skäl, hwarfore man icke må draga i betänkande att "wika ifrån dem." Och det är en wäl behöflig anmärkning; ty att de tjena Christus, är just hwad partistiftarne föregifwa och hwarom de med sköna ord och åtbörder wilja öfwertryga oss. Apostelen säger i 2 Cor. 11: 13—15, att de "taga på sig Christi Apostlars person" och förskapa sig lika som de wore "rättfärdighetens predikare". Men huru stor deras likhet med "rättfärdighetens predikare" än kan blifwa, ja, äfwen om de sjelfwa tro sig tjena Christus, så är detta dock ej sanna förhållandet, när de arbeta på att föndra Hans klena hjord, arbeta på att göra föndring emot den lärdom, som de troende allmänneligen lärt, och hwilken de hålla helig och dyr. Afwen med den wisshet, Apostelen Paulus kunde hafwa, att han war fri från den föråldrade lagens stadgar (Rom. 14: 14), sade han dock i Jerusalem icke ett ord, som kunde stöta de troende Judar, hwilka ännu hade nit om nämnde lag, utan gick sjelf i templet och renade sig på Judiskt wis. Så rädd war han för att göra någon föndring och förargelse emot den lärdom, som församlingen i Jerusalem hade; der war han för Judarna en Jude och dem, som under lagen woro, såsom han och under lagen warit. Och hwarfore gjorde han så? "På det jag intet hinder göra skall för Christi evangelium", säger han (se Apg. 21: 23 etc. 1 Cor. 9: 12, 20—23). Tänk nu: han, med en Apostels wisshet om sanningen, låter heldre dennas framhållande hwila (då den ej war alldeles nödig till saligheten,

utan bröderna redan egde den saliggörande sanningen), på det han icke måtte förorsaka söndring och störa deras jemna utveckling i nåden. Hvad skall man då säga om dem, som först uppsätta sitt eget tycke och ljus uppöfver icke en död kyrka, utan den troende församlingens allmänna lära; och för det andra, blott på detta sitt förmenande om ett högre ljus, arbeta på att göra söndring i församlingen och vinna anhängare för sin mening? Om de ock egde, såsom Apostelen, en Gudomlig wisshet om sitt högre ljus, skulle de dock, såsom Apostelen, heldre tåga dermed, om det ej är alldeles nödvändigt för saligheten, än med dess otidiga framhållande göra söndring. Så lärer Apostelen både med sina ord och sitt exempel. De som nu alls intet fråga derefter, eller efter verkningarna af sin resning mot församlingens allmänna lära — "sådana tjena icke Herren Jesus Kristus", säger Apostelen. Må wi väl betänka detta!

Men då de själunda icke tjena Kristus, ickeakta hwad de göra åt Hans klena hjord, då drifwas de wisserligen af någon köttslig bewekelse. Här nämner Apostelen det låga syftet att vinna lekamligt godt — han kallar det att "tjena sin buk". Ett sådant syfte kan hos somliga wara mindre klart medwetet, men hos andra är det alldeles uppenbart för deras samwete. Annars nämner Apostelen också en annan driffjäder hos en partistiftare, nemligen att han är "förgäfwes uppblåst i sitt köttsliga sinne" (Col. 2: 18); han är uppblåst af en sådan inbillning om sitt eget ljus, att han verkligen anser det nödvändigt för allas väl, att de fatta just hans mening. Men ehwad det nu är winstbegäret eller högmödet, som drifwer partistiftarne, så är det i båda fallen tillräckligt skäl att "wika ifrån dem", såsom Apostelen här förmanat.

Härpå beskriwer nu Apostelen äfwen de sätt och medel, hwarigenom partistiftare söka att intaga och fångsla själar. Han säger: "och genom söta ord och smekande tal förföra deras hjertan, som menlösa äro." Gr.-textens ord på "söta" eller "sagra ord" betecknar först milda och ljusliga ord af wanlig menisklig inställsamhet; men också hafwa tolkare anmärkt, att när det här är fråga om wäckta och troende själares lockande, det äfwen kan wara ljusligt evangeliska tal, som partistiftarne först framhålla, tills de wunnit förtroende, hwarefter de komma med sin egen nya lära. — Ordet på "smekande tal" betyder egentligen "smickrande tal", beröm, loftal. Om nu Apostelen dermed will säga, att de wisa sig mycket kärleksfulla och smickra dem, som de hoppas vinna, eller att de berömma sin lära och prisa den lycka, som de vinna, hwilka omfatta denna, det är icke bestämdt uttryckt i hans ord. Men det säger han bestämdt, att de med sina sagra ord och smickrande tal "förföra deras hjertan, som menlösa äro". De uppriktiga och eufaldiga själares menlöshet gör, att de intet ondt frukta, utan hoppas

allt godt, der de få höra sköna bibeltexter och wackra tal der-
öfwer; de mena, att det wore en ochristlig kärlekslöshet att frukta
något ondt af dem, som tala så wackert och andligt; de besin-
na icke, att det är endast för den åtföljande willoläran och den
själawåda, sändringen medför, som Apostelen kallar det en "för-
förelse" och så allwarligt warnar för dem, som åstadkomma
söndringar. De, som blifwa förförda, kunna wara i botten
fremma och uppriktiga själar, hwilka derföre böra med all kär-
lek omfattas; det är endast om partistiftarne, Apostelen talat
alla de warningsord, wi nu betraktat. Många skola dock wara
börde att anse dessa hans warningar kärlekslösa; men må de
då lära att mistänka sitt eget förstånd och sinne! Det är dock
af en helig Apostel, wi skola låta lära oss. Och huru brinnande
hafwa wi icke funnit hans kärlek framstå förut i detta Capitel.
Tro säkert, att det är samma brinnande kärlek, som drifwit ho-
nom wid denna warning. Den rätta kärleken ser på hwad som
är till nytta eller skada för själarne. Och hwem kan utsäga all
den själastada, som uppkommer derigenom, att en hop salig-
hetsfölkande själar rubbas i tron på läran, söndras och införas
i nya meningar och ordstrider, hwarigenom de slutligen ej weta
hwad de skola tro eller hålla för wist. Man wet och aldrig
hwarest sådana själar skola stanna. Många sorgliga exempel
wittna här om. Hwad skall wara deras fäste i de rätt hårda
och långwariga frestelsestriderna, när de blifwit owisfa om sjelf-
wa sanningens uppfattande? Det är wäl ändå ett stort Guds
under, om wi komma lyckligt igenom alla dessa hårda, utpi-
nande strider, äfwen då wi hafwa läran wist och fast för oss;
men huru skall det gå, om det fästet wacklar genom de många
olika tolkningarna? Och hwad skall då wara mäktigt till werl-
dens wäckande och omvändande, när hon spørjer de olika me-
ningarna öfwer Skriften, hwilka söndra de troende i så många
partier? O, de weta icke hwad de göra, som åstadkomma sön-
dringar och förargelser emot den lärdom, som wi en gång lärt.
Undrom icke, att Apostelen så allwarligt warnat. — Men han
will ännu bättre inpräglä sin warning, då han nu tillägger:

19. Ty eder lydaktighet är utkommen till hwar man. Der-
före fröjdar jag mig öfwer eder; men jag will, att I ären wisa
på det goda, och ensalbiga på det onda.

Huru detta språk sammanhänger med den föregående war-
ningen, blifwer klart om wi jemföra stället med Cap. 15: 14,
15, der Apostelen säger, att ehuru han wäl wiste om den rike-
dem på kunskap och godhet, de troende i Rom egde, hade han
dock något dristigt skrifwit till dem, blott för att påminna dem
om hwad de redan wiste. Så talar han och här. Han hade nu
warnat dem för partistiftare, förmanat dem att wika ifrån så-
dana och sagt, att de förföra "de menlösas hjertan." Nu til-
lägger han: Härmed har jag dock icke welat säga, att I ären

mest tillgängliga för willfarelsen och förförelsen, ty eder lydaktighet för evangelii sanna lära är allmänt känd — men jag har blott wetat, att I måtten wara wisa och omtänksamma för det goda, men enfaldiga, ja, obekanta med det onda.

Någre hafwa fattat språket på ett alldeles motsatt sätt, nemligen så, att Apostelen med ordet "lydaktighet" här menar lättrogenhet och will säga: Min warning för partistiftare är mycket behöflig för eder; ty det är öfwerallt bekant, huru lydaktiga, böjliga och lättwunna I ären, derföre skola de snart insinna sig hos eder. Men att detta icke är Apostelens mening, kunna wi finna dels af sjelfwa ordet "lydaktighet", af det ordets betydelse, dels ock af tillägget: "derföre fröjdar jag mig af eder." Ordet "lydaktighet" har nemligen alltid den goda betydelsen af lydaktighet för evangelii sanna lära. Ofta äfscitar det ett willigt anammande af sjelfwa nådeskallelsen till bättring och tro, men sedan också lydnad för all Guds wilja. Och för en sådan skön dygd hade de trogna i Rom ett allmänt och widt utspridt rykte (jemsf. Cap. 1: 8). På denna deras kända lydaktighet för Guds ord grundade nu Apostelen det glada hoppet, att de äfwen skulle lyda Ordets bud om endragt och trohet mot den saliggörande samlingen, och icke så snart omfatta någon nyhet i läran. Derföre fröjdar jag mig af eder, säger han; deras wälgång war hans hjertliga fröjd. (Märk, att det war idel kärlek, som dref honom wid hans warning). Men jemte det goda hopp, han uttalar, hyser han dock äfwen en fruktan, nemligen, att de möjligen ej hade nog af den wisshet och goda enfald, som fordras för att undfly det onda och fasthålla det goda. Derföre tillägger han: men jag will, att I ären wisa på det goda, och enfaldiga på det onda.

Låtom oss något närmare betrakta dessa ord och äfwen taga dem till hjertat: "Jag will, att I ären wisa i afseende på det goda och enfaldiga i afseende på det onda." Detta är detsamma, som Apostelen också säger till de Corinthier: "Käre bröder, waren icke barn i förståndet, utan waren barn i ondskan; men i förståndet waren fullkomliga" (1 Cor. 14: 20). Den christliga enfaldigheten är en dyrbar gåfwa. Men denna består icke i brist på förstånd och kunskap; nej, den goda, prisvärda enfaldigheten består deruti, att wi med allt, hwad wi weta, dock hålla allting för ett intet, ja, för "träsk och skada emot den öfwerfwinneliga wår Herres Christi kunskap"; att om wi ock äro höglärda, wi hålla oss för att "intet weta, utom Jesus Christus och Sonom korsfäst" (1 Cor. 2: 2; Phil. 3: 8); och sedan, såsom i wår text, att wi så litet taga del i det som är ondt och skadligt, att wi äro derom helt okunniga, såsom barn, hwilka icke ännu weta af det onda, som sker i werlden. Detta heter att "wara barn i ondskan", eller såsom wår text säger, "wara enfaldiga på det onda." Ei, denna enfaldighet är en ousägligt

dyrbar gåfwa. Men om wi icke på samma gång äfwen ega en wiß andlig wißhet, så äro wi ock snart förförda. Denna är den, som Apostelen åsyftar med de orden: "wisa på det goda", och åter: "waren icke barn i förståndet"; "i förståndet waren fullkomliga." Då "ensaldigheten i affeende på det onda" betyder, att wi äro derifrån så skilda, att wi såsom små barn icke ens känna det; så betyder ock "wißhet till det goda", att wi så intränga i begreppet om hwad som godt är, att wi förstå alltid utwälja det goda och urkilja det ifrån hwad ondt och förderfligt är. Denna wißhet fordras synnerligen för att pröfwa all predikan, om den är "ens med tron" (Cap 12: 6), och pröfwa alla lefnadsreglor, om de gå i kärlekens spår (Cap. 13: 10). Men här förslår ingen menstlig wißhet och skarpsinnighet; här fordras rentaf en Guds nåd och gåfwa, i synnerhet när det onda är djupt och fint öfverklädt med skenfagra ord och gerningar, willfarelsen smyckad med ett lysande sken af sanning och bewisning — helst som härtill kommer, att allas wår natur är sådan, att wi snart ledsna wid det gamla och lifligt intagas af det som är nytt. O, må Herren Gud då wara oss nådig och med sin Andas ljus komma oss till hjälp! Men det will Apostelen, att wi skola använda medlen, för att erhålla denna "wißhet till det goda"; att wi skola i Andens ljus, med bönn och betraktelse, allt djupare intränga i hwarje sanningens hemlighet. Sådant är förmaningens syfte, då han will, att wi må wara wisa till det goda och ensaldiga i affeende på det onda. Så förmanar ock Herren Christus, då Han sade: "Si, jag sänder eder såsom får ibland ulfwar; waren förden skull snälla såsom ormar och ensaldiga såsom dufwor" (Matth. 10: 16). Således, wi böra fara efter denna dyrbara wisdom, men dock alltid weta, att det är endast Herrens Ande, som kan leda oss i all sanning och uppenbara satans djuphet — att den, som är mest wis och upplyst, blifwer snarast och allrawärst förwiltad, om han litar på sin egen upplysning och klara blick. Ingenting är farligare, än att tro sig så rustad med Guds ord och wisdom, att wi nog skola sjelfwe höra hwad rätt eller orätt är. Nej, då går det wida bättre för de okunnigaste, som blott känna sin okunnighet och begära all nåd och ledning af Gud. (Se 1 Pet. 5: 5). Att wi så alldeles bero af Gud, när det gäller att bewaras för djefwulens onda anslag, t. ex. emot wår endragt i läran, det uttrycker nu Apostelen, då han helt twärt afbryter sin förmaning och börjar tala om hwad Herren Gud skall göra i saken.

20. Men fridens Gud förtråde satan under edra fötter snarligen. Wår Herres Jesu Christi nåd ware med eder. Amen.

Men fridens Gud förtråde (förtrampe) satan under edra fötter snarligen. Efter denna lydelse uttrycka orden en önskan;

men enligt den rätta läsarten*) är här en tröstelig försä-
ran; ty der lyda orden så: "Men fridens Gud skall förtram-
pa satan" etc. Här förklarar nu Apostelen först, att icke wi
kunna emotstå och öfvervinna förförelsen, utan att Gud sjelf
måste göra det. — Och att han här betecknar Gud såsom "fri-
dens Gud," dermed har han påtagligen afseende på de twister
och söndringar i församlingen, hwarom han här handlat (v.
17). Ty alldeles enahanda finna wi sammanhanget i 2 Cor.
13: 11, der han först förmanar: "Waren ens sinnade, waren frid-
samme," och då tillägger: "så blifwer kärlekens och fridens Gud
när eder." — Men att Apostelen i denna fråga börjar tala om
wår arffwende, satan, sägande att Gud skall förtrampa satan un-
der wåra fötter, dermed gifwer han tillkänna, att det är denne
själarnas fiende, som egentligen drifwer sitt spel uti de twister
och söndringar, som uppstå mellan Christna — således, att när
någon börjar ibland Christna lära något, som strider emot
"den lärdom, wi hafwa lärt," och häröfwer uppstå twister och
söndringar, så är detta icke så ringa och menskligt, som wi wan-
ligen mena, utan en anläggning af den grymme satan. Betänk
blott de olyckliga följderna af en söndring i läran, såsom att
wårt enda fäste, sanningen, göres osäkert, nådeshyllonens enhet
förwandlas till lif, hat, onda misstankar och försmädelser, samt
att werldens säkerhet derigenom stärkes m. m. så skall du för-
stå, att satan warit med uti ett sådant werk. Satan är icke
en tom tankebild; nej, hans werk vittna om hans wäsende;
"den gamle ormen, som beswet Ewa med sin illfundighet," "som
kallas djefwul (försmädare) och satan" (motståndare), "denna
werldens furste," en "mördare" och "lögnare," hwilken än "går
omkring såsom ett rytande lejon," än "förskapar sig i ljusens
ängel," denne fiende wet wäl hwad han winner, om han blott
kan göra söndring i läran. Såsom förut sades, är hans nit
derom sannerligen så stort och outtröttligt, att inga Christna
skola någonstädes kunna förblifwa eniga och fasta wid det gam-
la goda Ordet, om icke Herren gör under af sin skyddande nåd
och makt. Åro wi blott säkra, så skall alltid söndring uppkom-
ma; men lyda wi Apostelens förmaning (v. 17) och gå med
fruktan och bön till Herren Gud, så skall Han också göra hwad
Apostelen här försäkrar: "Fridens Gud skall förtrampa satan
under edra fötter snarligen." Ordet "snarligen" åsyftar det tröst-
liga förhållandet, att alla dessa nyheter i läran, hwarmed sa-
tan gör oro i församlingen, skola snart förswinna, hafwa blott
en kort tid för sig, då deremot den gamla sanningen, som blif-
wit anfallen, står qwar ifrån slägte till slägte, från tid till tid.
Apostelen säger också i 2 Tim. 3: 9 om förförare: "De skola icke
länge hafwa framgång; ty deras galenskap warder för alla up-

*) Den läsart, som förekommer i de urstrifter, hwilka hafwa de starkaste
stäl för sin ättethet.

penbar." Dock, för våra otåliga hjertan kan väl detta tyckas dröja nog länge; men för den långmodige Guden är det blott en kort tid (Jemf. Luc. 18: 7, 8). Han säger: "Si, jag kommer snart." Satan wet ock, med stor wrede, "att han icke lång tid hafwer" (Uppb. 12: 12).

Men märkom huru lärorikt Apostelen här talar. Han säger, att det är Gud, som skall förtrampa satan, men på samma gång, att det är "under våra fötter." Med taiesättet om att "trampa satan under fötterna" påminner Apostelen om det första löftet, att "qwinna's säd skall söndertrampa ormens hufvud;" och detta löfte fullbordades i stort, då Kristus med sin död "nederlade honom, som döden i wäld hade, d. ä. djefwulen" (Ebr. 2: 14); men nu återstår ännu, att Han också, i afseende på den makt satan har att fresta och förföra, nedslår hans gerningar i våra andliga strider. Derom talar här Apostelen; och då säger han, att de fötter, under hwilka satan nu skall trampas, äro våra fötter; och dock, att det är Gud, som trampar honom, "fridens Gud", ja fridsfursten, den rätte förtramparen af satan. Häraf lära wi huru det tillgår i de andliga striderna: det är Kristus, som utför dem, men uti och genom oss; Kristus gör det neml. med sin Anda och sitt ord, som wi i våra hjertan anamma — och dock så, att all kraft är i Herren och af Herren allena. Gysa wi blott den tanken, att wi, med vårt förstånd och vår omtänka, skola göra det, då blifwa wi alldeles förtrampade af satan; ty då kan icke Christi kraft gifwas oss (2 Cor. 12: 9); men ju djupare wi känna, att wi alls intet förmå emot den mäktige fienden, ju mera helt wi hoppas blott på Kristus, desto snarare skall Han förtrampa satan under våra fötter, eller tillintetgöra hans werk ibland oss, så att wi skola gå med seger och fröjd ur striden och prisa det under, Gud har gjort. Så tillgår det ju i hwarje andlig strid; så ock i den här åsystade. Wätte då Herren Kristus wara vårt enda hopp och vår hjälp! Med en sådan tillönskan slutar ock Apostelen nu och säger:

Vår Herres Jesu Christi nåd ware med eder! Amen.

Detta är den slutönskan, hwarmed Apostelen ofta uttrycker summan af allt hwad wi till lif och salighet behöfwa. Allt innesfattas i ett: "vår Herres Jesu Christi nåd." Är den med oss, så är allt väl, och så går det oss väl i alla möjliga strider och faror. Wätte då vår Herres Jesu Christi nåd också wara med oss alla, nu och alltid! Amen.

Nytt och Gammalt från Nådens rike.

Den lämpande trons hemlighet.

Af Luthers kraftfulla utläggning öfwer Gal. 5: 5.

Men wi wänta uti anden genom tron den rättfärdighet, som man hoppas skall. Detta bibelställe innehåller en gansta wig-

tig lärdom och tröst. Rådömen är, att wi icke blifwa rättfärdiga genom den heliga lagens gerningar, ännu mindre genom menstliga gerningar och stadgar, utan genom Kristus allena. Allt uti och utom Gonom, det må nu heta lag, gerning, libande, förstånd, wilja, eller hwad annat som helst, det är lött, icke ande. Derföre äro alla werthelgons gerningar och andaktsöfningar idel lött. Men wi, säger Paulus, wi dwäljas långt öfwer allt detta i anden, emedan wi genom tron fasthålla Kristus och i bekröswelsen wänta genom hoppet den rättfärdighet, som wi genom tron redan ega. — Trösten åter består deruti, att du midt under de mest allvarsamma anfäktningar, der känslan af synd, sorg och förtwiflan är så stark och wäldig, att den intager och genomtränger hjertats innersta, icke behöfwer rätta dig efter din känsla. Ly rättar du dig efter den, så säger du: jag känner lagens häftiga försträdelser och syndens tyranniska makt, som icke allenast strida emot mig, utan också alldeles tillfångataga mig; jag känner ingen hugswalelse eller rättfärdighet, alltså är jag en syndare och icke rättfärdig; men är jag en syndare, så är jag också skyldig till den ewiga döden. Emot en sådan känsla skall du kämpa och säga: ehuru jag känner mig alldeles öfwerwäldigad och uppsluktad af synden, och mitt hjerta säger, att Gud är förtörnad och vred, så är dock detta i sjelfwa werket icke sannt, utan det är blott min känsla, som så dömer. Guds ord, som jag i all denna ångest bör följa och icke min känsla, lärar helt annat, nemligen att "Gud är när dem, som ett förkrossadt hjerta hafwa", och gör dem saliga, som äro i anden ödmjuka, och att Gud "icke föraktar ett bekröswadt och förkrossadt hjerta" (Ps. 51: 19). Widare lärer Paulus här, att de rättfärdiggjorda icke ännu känna, utan allthjemt wänta i anden genom tron den rättfärdighet, som man hoppas få.

När alltså lagen anklagar och försträcker dig, och du intet annat känner än Guds wrede och dom, så förtwifla derföre icke, utan fatta allt Guds harnest, trons sköld, hoppets hjälm och Andens swärd och försök, huru duglig och tapper stridsman du är. Fatta med tron Kristus, som är Herren öfwer lag, synd och allt, som plägar åtfölja dem. Tror du på Gonom, så är du rättfärdig, hwilket förnustet och ditt hjertas känsla wäl icke lära säga dig under anfäktningen, men hwilket Guds ord dock lärar. Sedermera, under all strid och ångest, som gång efter annan återkommer för att hålla dig i öfning, bör du tålligt genom hoppet wänta den rättfärdighet, som du nu har i tron, men som endast är påbörjad och icke fullkomnad, tillbed den i sin tid uppenbaras såsom fullkomlig och ewig. Men, inwänder du, jag förnimmer icke, att jag har någon rättfärdighet, eller åtminstone förnimmer jag det endast swagt. Ja, du bör icke heller känna, utan tro, att du har rättfärdighet; och tror du icke, att du är rättfärdig, så wanbedrar och försmäddar du på det högsta Kristus, som gjorde dig ren uti wattenets bad genom Ordet, och som genom sin död på korset fördömde och dödade synden och döden, på det du genom Gonom skulle få ewig rättfärdighet och ewigt lif. Detta kan du icke förneka, såframt du icke will wara en uppenbart